

Sygn. akt I PK 10/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 marca 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Gonera (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Jolanta Frańczak

SSN Halina Kiriło

w sprawie z powództwa J. B.
przeciwko Uniwersytetowi [...] o odszkodowanie za niezgodne z prawem
rozwiązanie umowy o pracę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 20 marca 2018 r.,
skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i
Ubezpieczeń Społecznych w O.
z dnia 19 września 2016 r., sygn. akt IV Pa .../16,

**uchyla zaskarżony wyrok w punktach I. i III. i w tym zakresie
przekazuje sprawę Sądowi Okręgowemu w O. do ponownego
rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania
kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Powód J. B. wniósł pozew przeciwko Uniwersytetowi [...] o uznanie za bezskuteczne oświadczenia o rozwiązaniu stosunku pracy za wypowiedzeniem, doręczonego mu 28 września 2015 r.

W uzasadnieniu pozwu podał, że już uprzednio został zwolniony przez pozwanego pracodawcę ze skutkiem od 1 października 2011 r., jednak przywrócono go do pracy wyrokiem Sądu Okręgowego w O. z 7 listopada 2013 r., na zasadach zatrudnienia obowiązujących do 30 września 2011 r.

W toku procesu powód wniósł o przywrócenie go do pracy, podnosząc między innymi, że pracodawca naruszył art. 118 ust. 2 oraz art. 111 i 132 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym, gdyż stosunki pracy z nauczycielami akademickimi jako pracownikami Uniwersytetu nawiązuje i rozwiązuje rektor, tymczasem wypowiedzenia dokonał prorektor ds. kadr.

Pozwany Uniwersytet wniósł o oddalenie powództwa.

Sąd Rejonowy w O., wyrokiem z 4 kwietnia 2016 r., oddalił powództwo i zasądził od powoda na rzecz pozwanego 180 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sąd Rejonowy ustalił, że powód J. B. od 1 grudnia 2001 r. został zatrudniony na Uniwersytecie [...] na stanowisku adiunkta na czas nieokreślony, z zaznaczeniem, że łączny okres zatrudnienia na stanowisku adiunkta osoby niemającej stopnia naukowego doktora habilitowanego nie powinien przekroczyć 9 lat, czyli do 30 listopada 2010 r.

Powód, jako nauczyciel akademicki, był oceniany 21 kwietnia 2008 r. i uzyskał negatywną ocenę całokształtu działalności adiunkta. Ponownie był oceniany 14 maja 2009 r. i uzyskał wówczas ocenę warunkowo pozytywną. Pismem z 28 grudnia 2010 r. pozwany rozwiązał z powodem stosunek pracy za wypowiedzeniem ze skutkiem na 30 września 2011 r. Wyrokiem z 7 listopada 2013 r., w sprawie IV Pa .../13, Sąd Okręgowy w O. przywrócił powoda do pracy u pozwanego na warunkach pracy i płacy sprzed 30 września 2011 r.

Sąd pierwszej instancji ustalił także, że pismem z 25 lutego 2015 r. prorektor ds. kadr zwrócił się do dziekana Wydziału [...] – przewodniczącego wydziałowej

komisji oceniającej o dokonanie oceny pracy J. B. wraz z podaniem podstawy przeprowadzenia takiej oceny. Wymienione pismo otrzymał także kierownik Katedry [...] oraz powód. W dniu 16 marca 2015 r. zostało wystosowane do powoda pismo, w którym szczegółowo wyjaśniono (powołując się na § 98 ust. 2 statutu U.) zasady i podstawę przeprowadzenia oceny powoda jako nauczyciela akademickiego, z jednoczesnym zaznaczeniem, że ocena ma na celu umożliwienie mu ubiegania się o przedłużenie zatrudnienia na stanowisku adiunkta.

W dniu 4 kwietnia 2015 r. dokonano oceny powoda jako nauczyciela akademickiego. Według arkusza oceny okresowej nauczyciela akademickiego U. za okres od 2 grudnia 2013 r. do 28 lutego 2015 r. powód uzyskał końcową ocenę negatywną. Uchwałą komisji oceniającej nauczycieli akademickich Wydziału [...] z 22 czerwca 2015 r., w wyniku przeprowadzonej oceny okresowej dr. J. B., przyznano mu ocenę końcową negatywną.

Pismem z 16 września 2015 r. doręczonym powodowi 28 września 2015 r. prorektor ds. kadr U., działając na podstawie pisemnego pełnomocnictwa rektora U., rozwiązał z J. B. stosunek pracy, z zachowaniem trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia, który upłynął 29 lutego 2016 r. W piśmie wskazano, że przyczyną rozwiązania stosunku pracy jest otrzymanie przez powoda negatywnej oceny nauczyciela akademickiego.

Przystępując do rozstrzygnięcia sprawy, Sąd pierwszej instancji w pierwszej kolejności odniósł się do zarzutu braku umocowania prorektora ds. kadr do złożenia oświadczenia o rozwiązaniu stosunku pracy z nauczycielem akademickim. Sąd miał na względzie pogląd wyrażony w wyroku Sądu Najwyższego z 11 listopada 2013 r., I PK 259/12 (OSNP 2014 nr 2, poz. 22), zgodnie z którym art. 118 ust. 2 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (jednolity tekst: Dz.U. z 2012 r., poz. 572 ze zm.) upoważnia do nawiązania i rozwiązania stosunku pracy z nauczycielem akademickim tylko rektora, a nie inną osobę wskazaną w statucie uczelni lub zatwierdzonym przez rektora podziale czynności.

Sąd pierwszej instancji zwrócił jednocześnie uwagę na treść § 17 statutu Uniwersytetu [...]. W ustępie 5 tego paragrafu przyjęto, że rektor może w formie pisemnej upoważnić imiennie pracowników Uniwersytetu do podejmowania określonych czynności prawnych lub do składania oświadczeń woli w ustalonym

zakresie. Kwestia upoważnienia przewidzianego w statucie nie może być traktowana jako kwestia uregulowana w ustawie, a zatem – zgodnie z art. 17 Prawa o szkolnictwie wyższym – może być, jako sprawa związana z funkcjonowaniem uczelni, określona w statucie. Sąd Rejonowy przyjął, że rektor, realizując swoje uprawnienia określone w art. 118 ust. 2 Prawa o szkolnictwie wyższym, mógł na podstawie art. 17 tej ustawy w związku z § 17 ust. 5 statutu U., upoważnić imiennie prorektora ds. kadr do rozwiązania stosunku pracy z powodem.

Odnosząc się natomiast do przyczyn rozwiązania z powodem stosunku pracy, Sąd Rejonowy miał przede wszystkim na względzie art. 111 ust. 1 Prawa o szkolnictwie wyższym, określający zakres obowiązków nauczyciela akademickiego, oraz art. 132 tej ustawy, stanowiący o obowiązku podlegania ocenie okresowej. Kryteria i tryb okresowej oceny nauczycieli akademickich zostały określone w załączniku nr 7 do statutu U. Według § 1 załącznika, okresowa ocena nauczycieli akademickich stanowi trwały i obiektywny element zatrudnienia na Uniwersytecie oraz motywacji do podnoszenia kwalifikacji nauczycieli akademickich. Przedmiotem okresowej oceny są wyniki pracy nauczyciela akademickiego od ostatniej oceny, a § 2 ust. 1 stanowi, że nauczyciel akademicki przedstawia wyniki swojej pracy w ankiecie ustalonej przez rektora. Załącznik reguluje także kwestie związane z komisjami oceniającymi, ich zadaniami i trybem pracy oraz postępowanie odwoławcze. Załącznik do zarządzenia nr 50/2014 rektora U. w O. z 27 czerwca 2014 r. (o którym wspomina sam powód w pozwie) zawiera także regulamin oceny nauczycieli akademickich U. w O., natomiast uchwała Senatu U. w O. nr 249 z 21 czerwca 2013 r. w sprawie zasad, kryteriów i trybu oceny pracy nauczyciela akademickiego szczegółowo określa wszelkie kwestie związane z oceną nauczyciela akademickiego, takie jak obszary oceny, skalę punktową, zasady brania pod uwagę wyniku oceny z aktualnego raportu Wydziałowego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia i sposób zamiany danych, kategorie stosowane przy ocenie działalności organizacyjnej i popularyzatorskiej, zasady ustalania ostatecznej końcowej oceny, sposób odwołania.

Mając na uwadze dokonane ustalenia, Sąd Rejonowy uznał za nieuprawnione i niezasługujące na podzielenie stanowisko, że powód nie był informowany o kryteriach i procedurze oceny. Dodatkowo twierdzeniom powoda

jakoby nie uczestniczył i nie był informowany o kryteriach i procedurze wystawiania oceny okresowej, a tym samym nie mógł się odnieść co do prawdziwości (rzetelności) oceny, przeczą pisma z 25 lutego 2015 r. oraz z 16 marca 2015 r., w których powołano się wprost na podstawę i cel przeprowadzenia oceny powoda.

W konsekwencji Sąd Rejonowy nie znalazł podstaw do stwierdzenia, że w odniesieniu do sytuacji powoda pozwany Uniwersytet naruszył art. 118 ust. 2, art. 111, art. 132 i ostatecznie art. 124 ust. 1 pkt 3 Prawa o szkolnictwie wyższym, a także którykolwiek z przepisów wewnętrznych (statutu i regulaminu), co w ocenie Sądu Rejonowego czyniło nieuzasadnionym żądanie przywrócenia J. B. do pracy.

Apelację od wyroku Sądu Rejonowego wniósł powód, zaskarżając go w całości. Zarzucił naruszenie: art. 118 ust. 2, art. 120 ust. 1 i art. 124 ust. 1 pkt 3 Prawa o szkolnictwie wyższym, wnosząc o zmianę zaskarżonego wyroku i zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda odszkodowania w wysokości trzykrotności miesięcznego wynagrodzenia za pracę z tytułu bezprawnego wypowiedzenia stosunku pracy.

Sąd Okręgowy w O., wyrokiem z 19 września 2016 r., zmienił zaskarżony wyrok Sądu Rejonowego w całości i zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 14.840,61 zł (pkt I.), w pozostałej części powództwo oddalił (pkt II.) i zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 240 zł tytułem zwrotu kosztów procesu za obie instancje (pkt III.).

Sąd Okręgowy uznał za uzasadniony zarzut naruszenia art. 118 ust. 2 Prawa o szkolnictwie wyższym. Nie podzielił stanowiska Sądu Rejonowego w kwestii możliwości umocowania prorektora ds. kadr do dokonania czynności z zakresu prawa pracy (rozwiązania stosunku pracy) na podstawie upoważnienia rektora. Sąd drugiej instancji zwrócił uwagę, że art. 118 ust. 2 Prawa o szkolnictwie wyższym wyraźnie określa podmiot uprawniony do nawiązania lub rozwiązania stosunku pracy z nauczycielem akademickim. Podmiotem tym jest rektor uczelni. Powtórzył także, za stanowiskiem Sądu Najwyższego, że art. 17 Prawa o szkolnictwie wyższym stanowi, iż statut określa sprawy związane z funkcjonowaniem uczelni nieuregulowane w ustawie. Jeśli więc w ustawie znajduje się uregulowanie zupełne dotyczące określonej kwestii, nie ma możliwości „uzupełniania” materii ustawowej

postanowieniami statutu, szczególnie w kierunku podważającym rozwiązania ustawowe.

Ostatecznie Sąd Okręgowy przyjął, że art. 118 ust. 2 Prawa o szkolnictwie wyższym upoważnia do nawiązania i rozwiązania stosunku pracy z nauczycielem akademickim w uczelni publicznej tylko rektora, nie daje natomiast rektorowi uczelni podstawy do upoważnienia innej osoby i wskazania tej osoby w statucie uczelni jako upoważnionej do rozwiązania stosunku pracy z nauczycielem akademickim. Z tych względów Sąd Okręgowy uznał, że art. 17 Prawa o szkolnictwie wyższym w związku z § 17 ust. 5 statutu UMW nie stanowił podstawy do upoważnienia imiennie prorektora ds. kadr do rozwiązania z powodem stosunku pracy.

Za przyjęciem powyższego stanowiska przemawia również brzmienie art. 118 ust. 3 ustawy, zgodnie z którym tylko uczelnie niepubliczne w statucie uczelni wskazują organ i tryb nawiązania bądź rozwiązania stosunku pracy z nauczycielem akademickim. Natomiast uczelnie publiczne w statucie wskazują tylko tryb nawiązania lub rozwiązania stosunku pracy z nauczycielem akademickim (organ uprawniony do nawiązania lub rozwiązania stosunku pracy określa w tym przypadku bezpośrednio ustawa).

Z tych względów Sąd Okręgowy uznał za uzasadniony zarzut naruszenia art. 118 ust. 2 Prawa o szkolnictwie wyższym.

Pozostałe zarzuty apelacji, dotyczące naruszenia art. 111, art. 132 i ostatecznie art. 124 ust. 1 pkt 3 Prawa o szkolnictwie wyższym, Sąd odwoławczy uznał za nieuzasadnione.

W świetle prawidłowych ustaleń Sądu pierwszej instancji stosunek pracy z powodem został rozwiązany na podstawie art. 124 ust. 1 pkt 3 Prawa o szkolnictwie wyższym z powodu otrzymania oceny negatywnej nauczyciela akademickiego, która została przewidziana w art. 132 tej ustawy. Powód – poza twierdzeniem apelacji, że dowody w sprawie wskazują, iż podstawą wypowiedzenia był art. 120 ust. 1 Prawa o szkolnictwie wyższym – nie przytoczył żadnych okoliczności faktycznych na poparcie swojego stanowiska. Wobec niewykazania przez powoda, że podstawą wypowiedzenia jego stosunku pracy był art. 120 ust. 1 ustawy, należało zarzuty apelacji w tym zakresie uznać za nieuzasadnione.

W wyniku uwzględnienia zażalenia powoda postanowieniem z 14 października 2016 r. Sąd Okręgowy w O. zmienił w punkcie III. wyrok Sądu Okręgowego w O. z 19 września 2016 r. i zasądził od pozwanego na rzecz powoda, w miejsce kwoty 240 zł, kwotę 3.209 zł tytułem zwrotu kosztów procesu za obie instancje (punkt I.), a także zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 225 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania zażaleniowego (punkt II.).

Wyrok Sądu Okręgowego został zaskarżony przez pozwaną Uniwersytet skargą kasacyjną w części obejmującej punkty I. i III. Strona pozwana zaskarżyła także postanowienie Sądu Okręgowego z 14 października 2016 r. w części obejmującej punkty I. i II.

Jako podstawy kasacyjne skarżący przedstawił zarzuty naruszenia prawa materialnego:

1) art. 96 ustawy – Kodeks cywilny przez jego niezastosowanie i w konsekwencji przyjęcie, że rektor nie mógł udzielić pełnomocnictwa prorektorowi ds. kadr do rozwiązania stosunku pracy z konkretnym pracownikiem;

2) art. 118 ust. 2 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym w związku z art. 96 Kodeksu cywilnego przez błędną wykładnię i uznanie, że wyłącznie uprawniony do złożenia oświadczenia o wypowiedzeniu stosunku pracy nauczycielowi akademickiemu jest rektor, który nie może udzielić pełnomocnictwa w tym zakresie;

3) art. 17 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym przez jego zastosowanie, podczas gdy nie ma on zastosowania w niniejszej sprawie, bowiem pozwany wywodzi zasadność swojego stanowiska nie z postanowień statutu Uniwersytetu [...], lecz z pełnomocnictwa udzielonego na podstawie art. 96 Kodeksu cywilnego.

Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku co do punktu I. i III. oraz zaskarżonego postanowienia co do punktów I. i II. oraz orzeczenie co do istoty sprawy – oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku co do punktu I. i III. oraz zaskarżonego postanowienia co do punktów I. i II. oraz przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania oraz zasądzenia na rzecz pozwanego kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu skargi kasacyjnej pełnomocnik skarżącego zwrócił uwagę, że uprzednie rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego (wyrok z 11 listopada 2013 r., I PK 259/12, OSNP 2014 nr 2, poz. 22) dotyczyło stanu faktycznego, w którym czynność prorektora ds. kadr znajdowała swoją podstawę w podziale czynności wynikającym z decyzji rektora. Natomiast stan faktyczny obecnej sprawy jest zasadniczo różny, gdyż rektor udzielił prorektorowi ds. kadr pełnomocnictwa szczególnego do rozwiązania stosunku pracy z konkretnym pracownikiem. Czynność ta nie wynikała ani z postanowień statutu uczelni, ani z ogólnej decyzji rektora o podziale kompetencji, ani z pełnomocnictwa ogólnego. Zdaniem pełnomocnika skarżącego, powoływanie się na treść wyroku Sądu Najwyższego w sprawie I PK 259/12, przy zmienionym zasadniczo stanie faktycznym, jest chybione.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną powód wniósł o jej oddalenie i zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Pełnomocnik powoda ograniczył uzasadnienie wniosku o oddalenie skargi do ponownego przytoczenia tezy wyroku Sądu Najwyższego z 11 kwietnia 2013 r., I PK 259/12, zgodnie z którą art. 118 ust. 2 Prawa o szkolnictwie wyższym upoważnia do rozwiązania stosunku pracy z nauczycielem akademickim tylko rektora, a nie inną osobę wskazaną w statucie uczelni lub zatwierdzonym przez rektora podziale obowiązków.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna ma uzasadnione podstawy i z tej przyczyny została uwzględniona.

Na obecnym etapie postępowania istota sporu sprowadzała się już tylko do rozstrzygnięcia, czy stosunek pracy łączący pozwaną Uniwersytet (uczelnia publiczną) z powodem jako nauczycielem akademickim mógł zostać rozwiązany wyłącznie przez rektora, czy też również przez prorektora ds. kadr działającego na podstawie pełnomocnictwa szczególnego udzielonego przez rektora. Chodziło zatem o wykładnię i zastosowanie do ustalonego stanu faktycznego art. 118 ust. 2

ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (obecnie tekst jednolity: Dz.U. z 2017 r., poz. 2183 ze zm.) w związku z art. 96 k.c.

Kwestię organu uprawnionego do rozwiązania stosunku pracy z nauczycielem akademickim zatrudnionym w uczelni publicznej rozważał wcześniej Sąd Najwyższy w wielokrotnie powołanym przez strony i Sądy obu instancji wyroku z 11 kwietnia 2013 r., I PK 259/12 (OSNP 2014 nr 2, poz. 22). Wyrok ten ma doniosłe znaczenie w rozpoznawanej sprawie, ponieważ rozstrzygał spór między tymi samymi stronami (tym samym powodem i pozwanym) i dotyczył interpretacji tych samych przepisów prawa powszechnego (ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym) oraz aktów prawa wewnętrznego (m.in. statutu pozwanego Uniwersytetu). W wyroku tym Sąd Najwyższy stwierdził, że art. 118 ust. 2 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (wówczas tekst jednolity: Dz.U. z 2012 r., poz. 572 ze zm.) upoważnia do nawiązania i rozwiązania stosunku pracy z nauczycielem akademickim tylko rektora, a nie inną osobę wskazaną w statucie uczelni lub zatwierdzonym przez rektora podziale czynności.

Sąd Najwyższy argumentował, że zgodnie z brzmieniem art. 118 ust. 2 ustawy stosunek pracy z nauczycielem akademickim w uczelni publicznej nawiązuje i rozwiązuje rektor w trybie określonym w statucie, z zastrzeżeniem art. 121 ust. 4 ustawy. Powołany przepis upoważnia do nawiązania i rozwiązania stosunku pracy z nauczycielem akademickim tylko rektora. Przepis ten, jako przepis szczególny, ma pierwszeństwo przed art. 3¹ § 1 k.p., który stanowi, że za pracodawcę będącego jednostką organizacyjną czynności w sprawach z zakresu prawa pracy dokonuje osoba lub organ zarządzający tą jednostką albo inna wyznaczona osoba. Artykuł 3¹ § 1 k.p. (w zakresie możliwości wyznaczenia innej osoby) nie ma więc zastosowania do rozważanej czynności prawnej (rozwiązania stosunku pracy z nauczycielem akademickim), ponieważ na podstawie art. 136 ust. 1 Prawa o szkolnictwie wyższym oraz art. 5 k.p. przepisy Kodeksu pracy mają zastosowanie jedynie w sprawach nieuregulowanych w tej ustawie, a kwestia, jaki organ może rozwiązać stosunek pracy z nauczycielem akademickim w uczelni publicznej, została uregulowana w tej ustawie.

Należy jednak przypomnieć, że w sprawie, w której Sąd Najwyższy wydał wyrok z 11 kwietnia 2013 r., I PK 259/12, odmienny był stan faktyczny od ustalonego w sprawie obecnie rozpoznawanej. W poprzednio rozpoznawanej sprawie Sąd Okręgowy ustalił, że zgodnie z postanowieniami statutu Uniwersytetu oraz podziałem czynności zatwierdzonym przez rektora sprawami pracowniczymi zajmował się prorektor ds. kadr, który zarówno zatrudnił powoda, jak i dokonał wypowiedzenia jego stosunku pracy. Sąd Okręgowy przyjął, że ogólna regulacja, zgodnie z którą uniwersytetem kieruje rektor, ani nie uniemożliwia dokonania podziału czynności, określając je szczegółowo dla poszczególnych prorektorów, ani też nie uzasadnia wymagania stwierdzenia każdorazowo przez prorektora, że określoną czynność podejmuje „z upoważnienia rektora”. Sąd Najwyższy krytycznie ocenił tę argumentację podnosząc, że Sąd Okręgowy nie powołał przepisów, na których ją oparł, a które uzasadniałyby odejście od dyspozycji zawartej w art. 118 ust. 2 ustawy. Nie wiadomo więc, które przepisy tej ustawy lub postanowienia statutu Uniwersytetu albo jaki podział czynności zatwierdzony przez rektora (kiedy, w jakim akcie) pozwoliły Sądowi na odejście od tej dyspozycji. Należy też mieć na uwadze, że art. 17 ustawy stanowi, że statut określa sprawy związane z funkcjonowaniem uczelni nieuregulowane w ustawie. Jeśli więc w ustawie znajduje się uregulowanie zupełne dotyczące określonej kwestii, nie ma możliwości „uzupełniania” materii ustawowej postanowieniami statutu, szczególnie w kierunku podważającym rozwiązania ustawowe (tak wyrok Sądu Najwyższego z 4 grudnia 2008 r., II PK 155/08, OSNP 2010 nr 11-12, poz. 135). Wobec tego należało uznać, że art. 118 ust. 2 ustawy upoważnia do nawiązania i rozwiązania stosunku pracy z nauczycielem akademickim zatrudnionym w uczelni publicznej tylko rektora, a nie inną osobę wskazaną w statucie uczelni lub w zatwierdzonym przez rektora podziale czynności.

W rozpoznawanej sprawie nie mamy jednak do czynienia z generalnym uregulowaniem kompetencji prorektora ds. kadr w zakresie uprawnienia do nawiązania lub rozwiązania stosunków pracy z nauczycielami akademickimi w statucie uczelni albo w zatwierdzonym przez rektora podziale czynności. Uprawnienie prorektora ds. kadr Uniwersytetu [...] do rozwiązania stosunku pracy z powodem wynikało z czynności prawnej podjętej przez rektora tego Uniwersytetu

16 września 2015 r., mającej charakter udzielenia prorektorowi ds. kadr pełnomocnictwa do dokonania konkretnej czynności prawnej w imieniu i ze skutkiem dla mocodawcy (rektora). Czynność rektora U. została ujęta w treści dokumentu nazwanego „Pełnomocnictwo Nr 351/S/2015”, w którym rektor udzielił prorektorowi ds. kadr „pełnomocnictwa do reprezentowania i złożenia w moim imieniu oświadczenia woli w przedmiocie rozwiązania stosunku pracy z dr. J. B”. Działając na podstawie tego pełnomocnictwa, prorektor ds. kadr dokonał rozwiązania z powodem stosunku pracy z zachowaniem 3-miesięcznego okresu wypowiedzenia, którego okres miał upłynąć 29 lutego 2016 r., składając oświadczenie woli o tej treści 16 września 2015 r. (pismo doręczono powodowi 28 września 2015 r.). Nie ulega jednak wątpliwości, że decyzję o rozwiązaniu z powodem stosunku pracy podjął osobiście sam rektor U., a prorektor ds. kadr był tylko wykonawcą tej decyzji.

Czynności prawne podjęte przez rektora U., a następnie przez prorektora ds. kadr U., mające na celu dokonanie wypowiedzenia powodowi stosunku pracy nauczyciela akademickiego, powinny być rozważane w kontekście regulacji wynikającej z art. 96 k.c. Należy bowiem zauważyć, że ani Kodeks pracy, ani Prawo o szkolnictwie wyższym nie regulują kwestii możliwości posłużenia się przez rektora uczelni publicznej, przy dokonywaniu czynności prawnych zmierzających do nawiązania lub rozwiązania stosunku pracy z nauczycielem akademickim, pełnomocnikiem, a to oznacza możliwość zastosowania art. 96 k.c. w związku z art. 300 k.p. w związku z art. 136 ust. 1 Prawa o szkolnictwie wyższym i art. 5 k.p. Nie jest zatem wykluczone przyjęcie, że chociaż rektor nie mógł skorzystać z możliwości, jaką stwarza art. 3¹ § 1 k.p. (czyli wyznaczyć generalnie innej osoby do dokonywania czynności w sprawach z zakresu prawa pracy za pracodawcę, np. w ramach zatwierdzonego przez siebie podziału czynności), to jednak mógł udzielić innej indywidualnie oznaczonej osobie na podstawie art. 96 k.c. pełnomocnictwa do dokonania konkretnej czynności z zakresu prawa pracy w jego imieniu i ze skutkiem prawnym dla niego.

W wyroku z 11 kwietnia 2013 r., I PK 259/12, Sąd Najwyższy wykluczył możliwość zastosowania art. 3¹ § 1 k.p. do czynności prawnej rozwiązania stosunku pracy z nauczycielem akademickim w uczelni publicznej, ponieważ

art. 118 ust. 2 Prawa o szkolnictwie wyższym, jako przepis szczególny, ma pierwszeństwo przed art. 3¹ § 1 k.p. co oznacza, że w tym konkretnym przypadku (uczelni publicznej) w odniesieniu do tej konkretnej czynności (nawiązania i rozwiązania stosunku pracy z nauczycielem akademickim) nie ma zastosowania przepis, który stanowi, że za pracodawcę będącego jednostką organizacyjną czynności w sprawach z zakresu prawa pracy dokonuje osoba lub organ zarządzający tą jednostką albo inna wyznaczona osoba. Jednocześnie jednak w wyroku tym Sąd Najwyższy nie zajmował się kwestią możliwości udzielenia przez rektora na podstawie art. 96 k.c. pełnomocnictwa (np. prorektorowi ds. kadr) do dokonania konkretnej czynności prawnej nawiązania lub rozwiązania stosunku pracy z konkretnym nauczycielem akademickim.

Zdaniem Sądu Najwyższego w składzie rozpoznającym obecną sprawę nie ma przeszkód do zastosowania do czynności rektora przewidzianych w art. 118 ust. 2 Prawa o szkolnictwie wyższym ogólnych przepisów Kodeksu cywilnego o pełnomocnictwie. Pozwala na to art. 136 ust. 1 Prawa o szkolnictwie wyższym, który odwołuje się w sprawach nieuregulowanych do Kodeksu pracy, a następnie art. 300 k.p., który pozwala na stosowanie Kodeksu cywilnego w sprawach nieuregulowanych w Kodeksie pracy. Podkreślenia wymaga, że pełnomocnictwo jest udzielane do dokonania konkretnej czynności prawnej, nie ma charakteru generalnego przeniesienia na inną osobę kompetencji zastrzeżonych w ustawie dla rektora. Jest aktem indywidualnym i taki jego charakter pozwala na zdystansowanie się w rozpoznawanej sprawie do argumentacji przedstawionej przez Sąd Najwyższy w wyroku z 11 kwietnia 2013 r., I PK 259/12, ze względu na odmienny stan faktyczny.

W tym kontekście należy już tylko przypomnieć, że zgodnie z art. 95 k.c., z zastrzeżeniem wyjątków w ustawie przewidzianych albo wynikających z właściwości czynności prawnej, można dokonać czynności prawnej przez przedstawiciela (§ 1). Czynność prawna dokonana przez przedstawiciela w granicach umocowania pociąga za sobą skutki bezpośrednio dla reprezentowanego (§ 2). Przepis ten ma zastosowanie także w stosunkach prawnych regulowanych prawem pracy (na podstawie art. 300 k.p.). Umocowanie do działania w cudzym imieniu może opierać się albo na ustawie (przedstawicielstwo ustawowe), albo na

oświadczeniu reprezentowanego (pełnomocnictwo). W rozpoznawanej sprawie mamy do czynienia z pełnomocnictwem.

Źródłem umocowania pełnomocnika (art. 96 k.c.) jest oświadczenie woli mocodawcy. Umocowanie określa granice, w jakich pełnomocnik jest władny działać w imieniu i ze skutkiem dla reprezentowanego. Przez udzielenie pełnomocnictwa należy rozumieć złożenie jednostronnego oświadczenia woli, którego treścią jest upoważnienie określonej osoby do dokonania w imieniu i ze skutkiem prawnym dla mocodawcy czynności prawnej indywidualnie oznaczonej albo czynności określonych rodzajowo.

Nazwy „pełnomocnictwo” używa się w podwójnym znaczeniu. Określa ona zarówno samą czynność prawną, której istotną treścią jest oświadczenie mocodawcy upoważniające określoną osobę do dokonywania w jego imieniu czynności prawnych określonych w pełnomocnictwie, to znaczy do reprezentowania go w tym zakresie w stosunkach prawnych z innymi osobami, jak i sam dokument pełnomocnictwa.

Pełnomocnictwo legitymuje pełnomocnika wobec osób trzecich do dokonywania czynności prawnych w imieniu i na rzecz mocodawcy, a zatem zakres pełnomocnictwa powinien być określony wyraźnie i precyzyjnie zarówno w interesie tych osób, jak i samego pełnomocnika. Granice umocowania pełnomocnika określa w sposób autonomiczny i jednostronny sam mocodawca w oświadczeniu woli o udzieleniu określonej osobie pełnomocnictwa (treść pełnomocnictwa).

W rozpoznawanej sprawie mamy do czynienia z tak rozumianym pełnomocnictwem. Sąd Okręgowy nie rozważał uprawnień prorektora ds. kadr do złożenia powodowi oświadczenia o rozwiązaniu stosunku pracy w kontekście możliwości udzielenia mu pełnomocnictwa przez rektora. Przedwczesne i nietrafne było zatem przyjęte przez ten Sąd założenie, które legło u podstaw zaskarżonego wyroku, że rozwiązanie stosunku pracy z powodem jako nauczycielem akademickim zatrudnionym w uczelni publicznej przez prorektora ds. kadr zamiast przez rektora naruszało art. 118 ust. 2 Prawa o szkolnictwie wyższym i chociaż było uzasadnione, to jest niezgodne z prawem i z tej przyczyny należy się powodowi odszkodowanie w wysokości trzymiesięcznego wynagrodzenia.

Mając powyższe na uwadze, po stwierdzeniu naruszenia art. 118 ust. 2 Prawa o szkolnictwie wyższym w związku z art. 96 Kodeksu cywilnego Sąd Najwyższy uchylił zaskarżony wyrok w zaskarżonej części na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. Uchylenie punktu III. zaskarżonego wyroku (czyli rozstrzygnięcia o kosztach procesu za obie instancje) jest jednoznaczne z uchyleniem również punktu I. postanowienia Sądu Okręgowego z 14 października 2016 r. (czyli również rozstrzygnięcia o kosztach procesu za obie instancje). O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 108 § 2 k.p.c.

kc